

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22144 - Intervenció Educativa en els Problemes del Llenguatge i l'Audició / 1
Titulació	Grau d'Educació Primària (Pla 2013) - Quart curs
Crèdits	3
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Miquela Maria Sastre Vidal (<i>Responsable</i>) miquelasv@uib.es	19:00	19:30	Dimecres	13/02/2019	03/07/2019	assignatura 22144- Aula A-16
	16:00	16:30	Dijous	14/02/2019	04/07/2019	assignatura 22143- Aula A-11

Contextualització

L'assignatura " 22144-Intervenció Educativa en els Problemes del Llenguatge i l'Audició" és una assignatura optativa necessària per a l'obtenció de la Menció en 'Audició i Llenguatge' en els estudis d'Educació Primària.

L'objectiu d'aquesta assignatura és assolir la comprensió dels aspectes comunicatius i lingüístics i de les seves dificultats, i l'adquisició de les habilitats bàsiques per poder col·laborar en l'avaluació i realitzar la intervenció adient com a mestre especialista en Audició i Llenguatge dins l'entorn educatiu. L'alumnat haurà d'haver adquirit les competències necessàries per poder treballar de forma coordinada amb la resta de l'equip docent i altres recursos externs en la prevenció, detecció, avaluació curricular i intervenció educativa sobre els aspectes comunicatius i lingüístics i les dificultats a aquestes dimensions que puguin aparèixer als alumnes. Tot això, sempre des d'una perspectiva inclusiva, funcional, contextualitzada i per tant necessàriament basada en el currículum vigent.

Per assolir aquest objectiu és necessari el domini de les competències adquirides a l'assignatura "Intervenció psicoeducativa en les dificultats del llenguatge en el context escolar" (assignatura bàsica, 2n curs), i "Educació inclusiva" i a les assignatures "Trastorns del llenguatge en educació primària" (Assignatura optativa necessària per menció, 3r curs), que, juntament amb l'assignatura de 'Dificultats específiques d'aprenentatge' de la matèria de 'Suport educatiu' conformen la menció d'Audició i Llenguatge.

Requisits

Guia docent

Essencials

L'assignatura "Intervenció Educativa en els Problemes del Llenguatge i l'Audició" és una assignatura necessària per a l'obtenció de la Menció en 'Audició i Llenguatge'.

Recomanables

Es recomana que l'alumnat hagi realitzat les assignatures següents: 'Psicologia del desenvolupament en edat escolar', 'Educatió inclusiva', 'Intervenció psicoeducativa en les dificultats del llenguatge en el context escolar' (2n curs) i especialment "Trastorns del Llenguatge en Educació Primària" (3r curs) que la precedeixen en el pla d'estudis.

Competències

Específiques

- * 1.2.10. Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula i el rol del professor com a facilitador d'aquests. .
- * 2.4.2 Comprendre els principis bàsics de les ciències del llenguatge i la comunicació i conèixer els fonaments lingüístics, psicolingüístics, sociolingüístics, pragmàtics i didàctics de l'aprenentatge de llengües. .
- * 2.4.3 Conèixer el procés d'aprenentatge i ensenyament del llenguatge oral i escrit i l'aplicació de diferents estratègies metodològiques que permetin atendre qualsevol dificultat que pugui aparèixer en el procés d'adquisició i ús. .
- * 2.4.11 Desenvolupar i avaluar els continguts del currículum i el procés d'aprenentatge de llengües dels estudiants mitjançant recursos didàctics adients i promoure les competències corresponents en els estudiants. .

Genèriques

- * 4.1. Instrumentals. 4.1.2. Capacitat d'anàlisi i de síntesi. 4.1.2. Capacitat d'organització i planificació. 4.1.4. Capacitat de gestió de la informació: obtenció i anàlisi de diferents fonts (documentació i comunicació).
- 4.2. Personals i interpersonal. 4.2.2. Habilitats en les relacions interpersonal. 4.2.5. Capacitat de crítica i autocrítica. 4.2.6. Capacitat de treballar en equip. 4.3. Sistèmiques. 4.3.1. Aprenentatge autònom .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Aquesta assignatura està estructurada en torn a tres grans blocs organitzats en 9 temes.

Al primer bloc, que és introductori, s'incidirà en les bases que sustenten l'avaluació i la intervenció en les dimensions comunicatives i lingüístiques i les dificultats de comunicació i llenguatge a l'entorn educatiu, i en plantejar els objectius i funcions del mestre d'Audició i llenguatge.

Guia docent

Al segon bloc es treballarà sobre l'avaluació de la comunicació i el llenguatge com a mestres d'audició i llenguatge (AL).

I finalment el tercer bloc es tractarà de la intervenció del mestre d'AL a l'entorn inclusiu.

Continguts temàtics

BLOC 1. Bases de l'avaluació i la intervenció en comunicació i llenguatge i les seves dificultats a l'entorn educatiu

- 1.1.. Aspectes bàsics sobre comunicació i llenguatge i les seves dificultats a l'entorn educatiu
- 1.2.. Organització i funcions del mestre d'audició i llenguatge

BLOC 2. L'avaluació de la competència en comunicació i llenguatge a l'entorn educatiu

- 2.1.. Objectius i continguts de l'avaluació
- 2.2.. Detecció de les dificultats de comunicació i llenguatge a l'escola. Informació inicial. Protocols per a mestres. Treball en xarxa. Enfocament col·laboratiu.

BLOC 3. De l'avaluació a la intervenció en comunicació i llenguatge i les seves dificultats a l'entorn educatiu inclusiu

- 3.1.. Principis de la intervenció del mestre d'Audició i Llenguatge (AL) a l'entorn educatiu inclusiu. Àmbits i contextos d'intervenció: escolar, familiar, altres entorns socials. La intervenció naturalista: aplicació a l'entorn escolar
- 3.2.. La intervenció del mestre d'AL a l'aula ordinària: inclusiva, col·laborativa i curricular.
- 3.3.. Tècniques i estratègies d'intervenció sobre els aspectes comunicatius bàsics i les dimensions fonètica i fonològica, semàntica, morfosintàctica i pragmàtica. Activitats i recursos.
- 3.4.. Intervenció sobre la comunicació i el llenguatge a persones amb discapacitat auditiva, motriu, intel·lectual, trastorn de l'espectre autista, trastorn emocional i altres.

Metodologia docent

D'acord amb els objectius de l'assignatura i per tal de contribuir a que els alumnes adquireixin les competències necessàries per poder treballar com a mestres especialistes en audició i llenguatge a l'entorn educatiu, serà necessària la implicació i participació activa en el procés d'aprenentatge.

Es partirà dels coneixements previs dels alumnes, recollint la informació referent a matèries cursades anteriorment, a les pròpies habilitats i coneixements, i a les pràctiques.

Se proposa una combinació de treball individual, en petit grup, i també en gran grup a les sessions presencials. Es treballarà en grups de dues o de tres persones, i aquest grup ha de ser estable al llarg de totes les sessions i en la presentació de les tasques.

La dinàmica de l'assignatura està organitzada de la següent manera:

- Activitat prèvia dels alumnes, preparatòria de la sessió presencial.
- Activitat presencial, de gran grup o de petit grup, en la que es durà a terme una activitat encaminada a ser aplicada directament al cas pràctic que es treballi.

Utilitzarem enregistraments de vídeo i d'àudio per exemplificar cada apartat. Als casos pràctics se cercarà la fonamentació teòrica, basada en la investigació educativa, que sustenta qualsevol de les actuacions i propostes didàctiques i que ha de quedar reflectida també a les propostes d'intervenció

Guia docent

L'assignatura forma part del programa Campus Extens.

Volum de treball

L'assignatura està organitzada en torn a dos gran eixos: en primer lloc, les sessions presencials i les feines en petit grup, en les quals es combinaran activitats teòriques i pràctiques, de forma equitativa, a on es presentaran els continguts i les activitats a treballar, i es presentaran als companys les conclusions a que hagi arribat cada grup de treball. En segon lloc, en la lectura prèvia per part dels alumnes dels materials indicats d'acord amb cada tema, organitzats i a disposició dels estudiants al moodle de l'assignatura de Campus Extens.

Aquesta feina de resolució de casos pràctics i de fonamentació i recerca teòrica es durà a terme tant de forma individual com en petit grup, de forma no presencial.

En la següent taula es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i de treball no presencial (o autònom) planificat.

Activitats de treball presencial (1 crèdits, 25 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques		Grup gran (G)	Les sessions presencials es duran a terme els dimecres de 16 a 19h. Es combinaran activitats d'exposició teòrica amb activitats pràctiques, tot a partir exemples, vídeos i altres recursos.	12.5
Classes pràctiques		Grup mitjà (M)	Es partirà de la presentació d'un exemple, de qüestions pràctiques, de l'observació i anàlisi de material d'avaluació i intervenció, o altres estratègies. S'haurà de resoldre el tema plantejat en petit grup i compartir en gran grup.	12.5

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Activitats de treball no presencial (2 crèdits, 50 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup		L'alumne haurà de dur a terme diferents activitats: En primer lloc, recerca, lectura i anàlisi de documentació teòrica relacionada amb els continguts que se treballin. En segon lloc, resolució de les activitats plantejades i aplicació a les propostes d'intervenció.	50

Guia docent

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes en l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació:

- La realització d'un examen, que serà escrit (excepte a casos d'alumnes que necessitin l'adaptació del procediment d'avaluació, cas que s'haurà de comunicar i acordar amb la professora a l'inici de l'assignatura). Aquest examen suposarà el 50% de la qualificació final, sempre i quan s'obtingui un mínim d'un 5 en la nota d'aquesta prova.
- La presentació de les tasques d'aplicació proposades a l'assignatura, suficientment documentades i fonamentades teòricament, segons els grups de treball organitzats (màxim tres persones). Aquest apartat suposarà el 50% de la qualificació final de l'assignatura, sempre que s'obtingui un mínim d'un 5 en la nota d'aquests treballs

Es considera condició indispensable l'assistència al 85% com a mínim dels temps de les sessions presencials. El control d'assistència es durà a terme a l'inici i al final de cada sessió.

Tots els alumnes hauran de presentar les tasques d'aplicació proposades al punt d'entrega disponible al moodle de l'assignatura.

Per a aquells alumnes que no puguin assistir a les sessions presencials es contempla la possibilitat de cursar la modalitat no presencial, sempre i quan s'acordi amb la professora a l'inici de l'assignatura. La tasca a realitzar per l'alumne serà la presentació de les activitats proposades en la modalitat Campus Extens.

La presència d'errades ortogràfiques i/o gramaticals a qualsevol activitat acadèmica escrita lliurada per l'alumnat i/o la manca de competència lingüística en els dos idiomes oficials, necessària per l'especificitat de l'assignatura, serà qualificada negativament.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Guia docent

Classes teòriques

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Les sessions presencials es duran a terme els dimecres de 16 a 19h. Es combinaran activitats d'exposició teòrica amb activitats pràctiques, tot a partir d'exemples, vídeos i altres recursos.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 50%

Estudi i treball autònom individual o en grup

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumne haurà de dur a terme diferents activitats: En primer lloc, recerca, lectura i anàlisi de documentació teòrica relacionada amb els continguts que se treballin. En segon lloc, resolució de les activitats plantejades i aplicació a les propostes d'intervenció.

Criteris d'avaluació

Percentatge de la qualificació final: 50%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Aquesta relació bibliogràfica s'anirà completant al llarg del curs. Igualment, se comentaran a les classes presencials els recursos més adients relacionats amb cada tema, especialment les referències de revistes i material d'intervenció. No se citen recursos web.

Bibliografia bàsica

Acosta, V; Moreno, A.M. (1999). *Dificultades del llenguatge en ambients educatius*. Barcelona: Masson

Acosta, V (2006). *La sordera desde la diversidad cultural y lingüística. Construyendo centros inclusivos en la educación del alumnado con sordera*. Barcelona: Masson

Aguado, G.; Cruz,J.; Domezáin, M.J. (2003): *Comprender el lenguaje haciendo ejercicios*. Madrid: Entha

Andreu, LL (coord) (2014). *El trastorno específico del lenguaje. Diagnóstico e intervención*. Barcelona: UOC

Bassa, R (coord) (2015). *El llenguatge oral i escrit a l'escola: Bones pràctiques*. Barcelona: UOC

De las Heras, G i Rodríguez, L. (2015). *Guía de intervención logopédica en las dislalias*. Madrid: Síntesis

Del Río, M.J. (1993): *Psicopedagogía de la lengua oral: un enfoque comunicativo*. Barcelona: Ice- Horsori

Generalitat de Catalunya (2003): *L'ús del llenguatge a l'escola: propostes d'intervenció per a alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona. Departament d'ensenyament.

Juarez, A, i Monfort, M. (2003): *Estimulación del lenguaje oral*. Madrid. Entha.

Juárez Sánchez, A.i Monfort, M. (2002). *Estimulación de lenguaje oral: Un modelo interactivo para niños con dificultades*. Madrid: Santillana.

Monfort, M. I Monfort, I. (2001) *En la mente*. Madrid: Entha

Peña (2001): *Manual de logopedia*. Barcelona. Masson.

Pérez, E. (2013) *Diagnóstico e intervención en las dificultades evolutivas del lenguaje oral*. Barcelona: Lebón

Silvestre, N. (Coord) (1998). *Sordera. Comunicación y aprendizaje*. Barcelona: Masson

Bibliografia complementària

Guia docent

- Acosta, V.; Moreno, A.M. (2003). *Dificultades del llenguatge, col·laboració e inclusió educativa*. Barcelona: Arsmedica-stm
- Aguado, G. (1999) *Trastorno específico del lenguaje. Retraso de lenguaje y disfasia*. Málaga: Aljibe
- Cassany, D.; Luna, M.; Sanz, G. (1993). *Ensenyar llengua*. Barcelona: Grao.
- Del Río, M. (2006). Factores interpersonales y desarrollo del lenguaje en personas con trastornos del desarrollo, en *Lenguaje y comunicación en trastornos del desarrollo*. Madrid: Pearson.
- Fernández Sarmiento, C. (2009). *La logopedia en la escuela: Propuestas desde la práctica para una educación más inclusiva*. Las Palmas: Universidad de las Palmas de Gran Canaria.
- Fernández-Zúñiga, A. Caja, R. (2008). *Tratamiento de la tartamudez en niños. (Programa de intervención y Cuaderno del habla)* Barcelona: Elsevier Masson
- Gallardo, J.R; Gallego, J.L. (1993): *Manual de logopedia escolar*. Málaga. Aljibe.
- Juárez, A.I Monfort, M. (2001) *Algo que decir*. Madrid: Entha
- Junqué, C.; Bruna, O.; Mataró, M. (2004). *Neuropsicología del lenguaje*. Barcelona: Masson
- Manolson, A. (1995) *Hablando nos entendemos los dos. Guía*. Toronto: The Hanem centre
- Mendoza, E. (2001) *Trastorno específico del lenguaje (TEL)*. Madrid: Pirámide
- Monfort, M. Juárez, A. Monfort, I. (2004). *Niños con trastornos pragmáticos del lenguaje y de la comunicación*. Madrid: Entha
- Mulvaney, A. (1998). *Mira quién habla! Mèxic*: Diana
- Narbona, J; Chevrie-Muller, C. (1997) (2003): *El lenguaje del niño. Desarrollo normal, evaluación y trastornos*. Barcelona: Masson
- Owens, R.E. (2003): *Desarrollo del lenguaje*. Madrid: Pearson Educación
- Pávez, M^ªM., Coloma, C., Maggiolo, M. (2008). *El desarrollo narrativo en niños*. Barcelona: Ars Médica
- Peña (2001): *Manual de logopedia*. Barcelona. Masson.
- Perelló, J. (1989): *Perturbaciones del lenguaje*. Barcelona.. Científico Médica.
- Puyuelo, M; i Rondal, J.A.(2003): *Manual de desarrollo y alteraciones del lenguaje*. Barcelona: Masson
- Puyuelo, M. (Coord.) (1997, 1999, 2001) *Casos clínicos en logopedia 1,2,3*. Barcelona: Masson
- Puyuelo, M.; Rondal, J.A.; I Wiig, E. (2000). *Evaluación del lenguaje*. Barcelona: Masson.
- Puyuelo, Torres, Santana, Segarra, Vilalta (2002). *Intervención del lenguaje*. Barcelona: Masson
- Ribas, L.; Gispert, D.(1999). *Racones de treball oral a parvulari*. (5 volums). Vic: Edicions l'Àlber.
- Rodríguez, F (2016). *Guía de intervención logopédica en los trastornos del Espectro Autista*
- Ruiz, M.M. (2000) *Cómo analizar la expresión oral de los niños y niñas* Málaga: Aljibe
- Salesa, E. Perelló, E., Bonavida, A (2005). *Tratado de Audiología*. Barcelona: Elsevier-Masson
- Sánchez, M. (1999). *Aprenent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès
- Schaeffer, B; Raphael, A.; Kollinzas, G. (2005) *Habla signada para alumnos no verbales*. Madrid: Alianza Editorial
- Serra, Serrat, Solé, Bel i Aparici (2000). *La adquisición del lenguaje*. Barcelona: Ariel
- Wigl, I. I Reddemann-Tschaikner, M. (2005). *Terapia orientada a la acción para niños con trastornos en el desarrollo del lenguaje*. Barcelona: Ars Medica

Altres recursos

- REVISTA DE LOGOPEDIA, FONIATRÍA Y AUDIOLOGÍA (AELFA). Barcelona: Elsevier
- PROVES D'AVALUACIÓ:
- Aguado (1989): *El desarrollo de la morfosintaxis en el niño*. Manual del TSA. Madrid: Cepe
- Aguilar Mediavilla, E. (2004). AREPA: Análisis del retard de la parla. Barcelona: Edicions i publicacions UB.
- Aguinaga, G., Armentia, Fraile, Oluagai Uriz y col. (2004). *Prueba de lenguaje Oral de Navarra Revisada (PLON-R)*. Madrid: TEA
- Dunn, Ll., Dunn, L. M. i Arribas, D. (2006). PEABODY. PP VI- III. Test de vocabulario en imàgenes. Adapt. Española: Madrid: TEA.
- Kirk, S., Mc Carthy, Ji Kirk, W. (1968). *The Illinois Test of Psycholinguistic Abilities*. Urbana, IL: University of Illinois Press. Trad. cast.: *Test Illinois de Aptitudes Psicolingüísticas*. Madrid: TEA, 1986; Revisión: 2004).

Guia docent

Korkman, M., Kirk, U. i Kemp, S. (2007). NEPSY II. Oxford: Pearson. (en preparació la versió espanyola editada por TEA).

López-Higes, R. i cols. (2005). ECCO. Exploración cognitiva de la comprensión de oraciones. Madrid: EOS
López, Redón, Zurita, García, Santamaria, Iniesta (1996). ELCE. Exploración del lenguaje comprensivo y expresivo. Madrid: CEPE

Mendoza, E., Carballo, G., Muñoz, y Fresneda (2007). CEG: Test de comprensión de estructuras gramaticales. Madrid: TEA.

Monfort, M. (2001) Test de inteligibilidad. Madrid: Entha

Pérez, E.; Serra Raventós, M. (1998): Anàlisi del retard del llenguatge: ARELL. Barcelona: Ariel.

Puyuelo, M., Wiig, E., Renom, J. I Solans, A. (1998). BLOC. Bateria de lenguaje objetiva y criterial. Barcelona: Masson.

Saborit, C. i Julián, J. P. (2005). ELI: L'avaluació del llenguatge infantil. Alacant: Universitat Jaume I

Secall, V; Crespi, F (1984): La parla de l'infant. Palma. ICE.

